

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Kranjska deželna vinarska zadruga.

Važen korak v prosep domačega vinogradništva je storil deželni odbor s tem, da je ustanovil deželno vinarsko zadrugo. Važni sklepi, storjeni v zadnji seji načelstva, so med drugimi zlasti sledeči:

Predvsem bo naloga zadruge izpodriniti tuja vina, ki se preobilo uvažajo na Kranjsko.

V Ljubljani se ustanovi deželna vinska klet, združena z vinotočem. Razven tega so nameravani vinotoči po raznih drugih krajih v deželi kakor tudi izven nje — tam zlasti, kjer ne pridelujejo vina.

Mislilo se bode osobito na izvoz vina v severne kraje, na Češko, Moravsko in v Galicijo. Zlasti med Čehi in Poljaki se bode vzbujalo zanimanje za naša vina; zato izda deželna zveza za promet tujcev ilustr. kašipot v češkem jeziku, znana brošura ces. kr. vinarskega nadzornika B. Skalickega pa se prevede v poljščino.

Zadruga se udeleži sadjarske in poljedelske razstave, ki bo prihodnje leto v Pragi.

Prva skrb zadruge pa bo sedaj prirejanje shodov in tečajev po deželi, zlasti v Belokrajini, v Krškem in Vipavskem okraju. Deželni odbor se je naprosil, da bo začasno oskrboval pisarniške in blagalniške posle po deželnem uradništvu. Pisarna se nahaja v deželnem dvoreu, soba št. 57, denar pa sprejema deželna blagajna.

Pristopnina znaša 10 K, vsak delež pa 20 K.

V združenju je moč! Zato naj nikdo ne izostane, kdor se zanima za razvoj vinarstva, te za nas tako važne panoge kmetijstva, — ampak vsak naj pristopi deželni vinarski zadrugi.

V sledečem prinašamo pravila zadruge, kakor so bila predlagana in sprejeta ter tudi že vpisana v združni register deželnega sodišča.

Biti mora baš naloga našega lista, podpirati narodno gospodarstvo, zato tudi mi toplo pozdravljamo novo zadrugo ter priporočamo obilen pristop.

Pravila

Kranjske deželne vinarske zadruge, registrovane zadruge z omejeno zavezo v Ljubljani, vpisane v združni register c. kr. deželnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani s sklepom z dne 2. junija 1909, opr. št. Firm. 780, Zadr. V 125/1.

I. Tvrška, sedež in namen zadruge.

§ 1. Tvrška se glasi: »Kranjska deželna vinarska zadruga, r. z. z o. z., v Ljubljani (Krainische Landesweinbau-Genossenschaft, r. G. m. b. H., in Laibach).

Zadruga ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 2. Namen te zadruge je pospeševati napredek in razvoj vinarstva z nakupovanjem in s prodajo vina kranjskega ter drugih vinskih pridelkov njenih članov; dalje posredovati vinsko kupčijo združnikov s pomočjo vinskih potnikov, z napravo združnih kletí, s priredbo in z ustanovitvijo vinotočev, vinskih semnjev in razstav, javnih vinskih pokušenj, reklamnih odborov i. t. d. na Kranjskem in po možnosti tudi izven Kranjske.

Uvesti vse vinarske in kletarske potrebščine in pripomočke v povzdigo vinstva in prometa z vinskimi pridelki kranjskih vinogradnikov.

II. Članstvo.

§ 3. Kdor hoče pristopiti zadrugi kot član, mora svoj pristop pismeno javiti načelstvu zadruge, ki si pridržuje pravico, pristop sprejeti ali odkloniti, ne da bi se napovedali vzroki odklonitve.

Število članov je neomejeno. Kot člani se sprejmo v prvi vrsti kranjski vinski pridelovalci in vsaka fizična in juridična oseba, katerih dosedanje delovanje jamči za prosep združnega podjetja.

§ 4. Priglašeni postane zadružnik in dobi šele tedaj pravno moč, ko je od odbora sprejet in ko plača vpisnino, ki znaša 10 K, ter vsaj en delež, ki znaša 20 K.

§ 5. Članstvo preneha:

1. S prostovoljnim izstopom člana. Kdor hoče izstopiti, mora svoj delež vsaj do konca meseca marca pismeno pri načelstvu odpovedati. Izstop pa velja šele s potekom prihodnjega leta. Odpovedani vplačani delež se izplača izstopivšemu članu eno leto po preteku tistega leta, v katerem se je izstop izvršil.

2. S smrtjo člana. Vendar so dediči zavezani nadaljevati zadružništvo do preteka tistega leta, v katerem se je smrt pripetila.

3. Po izobčenju. Načelstvo sme člane izobčiti, ki ne spolnujejo svojih zadružniških dolžnosti ali pa škodujejo dobremu imenu ali kreditu društva. Izobčenje, z vzroki vred, mora načelnik izobčenemu takoj pismeno naznaniti. Izobčeni ima pravico, zoper izobčenje v osmih dneh od dne dostavljenega pismenega obvestila pritožiti se na društveno razsodišče, ki o tem končno razsoja.

Nasledki izobčenja imajo nastopiti z dnem zadevnega sklepa načelstva, toda sklep se izvrši šele, ko postane pravomočen.

Delež izobčenega člana je izplačati kakor ad 1.

Zaveza zadružnikov je omejena v smislu III. poglavja, zakona 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

III. Zadružni zaklad.

§ 6. Zadružni zaklad se snuje:

1. iz deležev,
2. iz zadružnih izposojil,
3. iz rezervnega zaklada,
4. iz posebnih rezerv,
5. iz vpisnin in drugih pristojbin.

§ 7. Deleži.

Delež znaša 20 K avstr. veljave.

Vsak zadružnik mora imeti vsaj en delež; s privoljenjem načelstva jih pa ima lahko tudi več. Vsak zadružnik jamči s trikratno vsoto priglašanih deležev.

Zadruga ima na deleže zastavno pravico za svoje terjatve proti zadružniku; ta pravica velja tudi proti vsem drugim upnikom in proti konkurzni masi dolžnika.

§ 8. Zadružna izposojila.

Načelstvo je opravičeno, primanjkujoča denarna sredstva v imenu zadruge omisliti si z zadružnim kreditom potom posojila. V to svrho je opravičeno, v imenu zadruge pristopiti kake posojilnici, odnosno hranilnici.

§ 9. Rezervni zaklad.

Rezervni zaklad ima služiti v pokritje izvenrednih izgub, ki se ne morejo pobotati iz pravnega dohodka tekočega leta, in je torej posebna

rezerva za zgube v smislu § 95, lit. f. zak. z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220.

Rezervni zaklad se snuje:

1. iz vstopnin,
2. iz istega dela čistega dobička, ki je po bilanci (§ 13) v to določen.

Snovanje rezervnega zaklada se toliko časa nadaljuje, da znaša 50% (polovico) vsote vpisanih opravičnih deležev.

Če se rezervni zaklad vsled izgub zmanjša pod zgorajšnjo najvišjo mero, se snovanje po istih določilih zopet prične in nadaljuje toliko časa, da doseže zaklad zopet določeno najvišjo mero.

§ 10. Posebne rezerve.

Če je rezervni zaklad dosegel v § 9. določeno najvišjo mero, osnuje načelstvo iz v § 9. navedenih prispevkov posebne rezerve.

Take posebne rezerve se zamorejo osnovati v pokritje izgub, za zadružne stavbe, za občekoristne in dobrodelne namene.

Občni zbor ima pravico, dati načelstvu glede snovanja takih posebnih zakladov direktive, na katere je načelstvo potem vezano.

§ 11. Vpisnine in druge pristojbine.

K vpisninam pripadajo v prvi vrsti vstopnine (§ 5.).

Druge vpisnine in pristojbine sme določiti načelstvo za posamezna zadružna opravila, ki se tičejo le posameznih zadružnikov.

Vstopnine imajo v prvi vrsti služiti v pokritje ustanovnih stroškov; šele potem se stekajo v rezervo.

IV. Knjigovodstvo in računi.

§ 12. Zadružne knjige se vodijo po določilih trgovskega prava.

Vse poslovanje se ima vršiti po trgovinskih načelih.

Nadzorstvo se ima o spolnjevanju teh predpisov vsako leto večkrat prepričati.

§ 13. Bilanca.

Koncem poslovnega leta, ki se strinja s kalendarim letom, se sestavi inventura in bilanca po trgovskih načelih; le-ta mora obsegati:

A. Aktiva, namreč:

- a) blagajnično stanje koncem leta v gotovini;
- b) vrednostne papirje po kurzu 31. grudnia;
- c) zadružne terjatve, razvrščene po njih razni kakovosti; nesigurne terjatve uvrstiti so le po njihovi veropodobni vrednosti, neizterljive so popolnoma izločiti;
- d) vrednost v zadružni zalogi nahajajočega se blaga po nakupni ceni s stroški vred;
- e) vrednost druge zadružne lastnine (oprave i. t. d.) po odbitku primerne odpisa za obrabo;
- f) morebitno izgubo po zadnji bilanci; nadplaćilo, ki je izgubo pokrilo.

B. Pasiva, namreč:

- a) zadružne dolgove, razvrščene po njihovi kakovosti, brez ozira na njihovo zapalost;
- b) vplačane opravilne deleže članov;
- c) rezervni zaklad (društveno premoženje).

C. Dobiček ali zgubo.

Načelstvo ima sestaviti letni račun in ga s svojimi predlogi o porabi dobička predložiti do 1. februarja nadzorstvu.

Nadzorstvo pregleda in presodi letni račun in predloge načelstva. Če najde kake hibe ali če ima kake pomisleke, naznani jih načelstvu, ki ima priliko, račun ali predloge v zmislu nadzorstva popraviti.

Potem sestavi nadzorstvo poročilo za občni zbor in je predloži načelniku do 28. februarja.

Načelnik ima letni račun, bilanco, predloge, ki se hočejo o tem staviti občnemu zboru, ter poročilo nadzorstva o tem od 10. marca dalje razpoložiti zadružnikom na vpogled in to v povabilu k občnemu zboru razglasiti.

§ 14. Poraba dobička.

Če letni sklep pokaže dobiček, naj se isti porabi nastopno:

Najpreje so pokriti 5% obresti od na deleže vplačane vsote.

Če dobiček teh obresti ne pokrije, je primanjkljaj v prihodnjih letih pokriti, tako dolgo, da se doseže povprečno 5% obrestovanje vplačane deležne vsote na leto.

Po pokritju teh 5% obrestij se steka ostali dobiček v rezervni zaklad tako dolgo, da isti doseže v § 9. določeno visočino.

Kadar pa rezervni zaklad doseže v § 9. določeno visočino, steka se preostajajoči dobiček v posebne rezerve. (§ 10.).

§ 15. Pokritje izgube.

Izguba, katero kaže bilanca, pokrije se najprej iz posebne rezerve (§ 10.).

Če te ni, ali če ne zadostuje, porabi se v ta namen rezervni zaklad.

Če tudi ta ne zadostuje, sklepa občni zbor, kako se na kak drug način pokrije izguba.

V. Razglasila zadruga.

§ 16. Razglasila v imenu zadruga izhajajo pod zadružno tvrdko in se podpisujejo po dveh udih načelstva.

§ 17. Javna razglasila zadruga se vršijo po enkratnem objavljenju v ljubljanskih dnevnikih.

Načelstvu je svobodno, razglasi vrhu tega še v drugih listih in zadružnikom — v posebno važnih slučajih — dostaviti posebna pismena obvestila.

VI. Uprava in vodstvo zadruga.

§ 18. Zadruga opravlja svoja opravila samostalno s sodelovanjem vseh zadružnikov.

Njeni organi so:

1. načelstvo,
2. nadzorstvo,
3. razsodišče,
4. občni zbor.

Načelstvo.

§ 19. Načelstvo obstoji iz načelnika, njega namestnika in 12 odbornikov.

Načelstvo voli občni zbor za tri leta.

Vsako leto izstopi pet udov načelstva in se namestijo po novi volitvi.

Prvi dve leti zadružnega obstanka izstopijo tisti izmed predstoječih udov načelstva, katere določi od načelnika vzdignjeni žreb, tretje leto ostalih pet in potem vsako leto tistih pet, katerih triletna doba je pretekla.

Izstopivši smejo zopet voljeni biti.

Člani, kateri izvršujejo kako obrt, ki utegne konkurirati z društvom, se ne smejo voliti v načelstvo.

Legitimacija udov načelstva je zadevni volilni zapisnik občnega zbora.

§ 20. Udje načelstva se morajo po izvolitvi naznaniti za vpis v zadružni register.

§ 21. Načelstvo zastopa zadruga z vsemi pravicami in dolžnostmi, katere določuje zakon z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70., in podpisuje v imenu zadruga na ta način, da se podpišeta dva uda pod zadružno tvrdko.

§ 22. Načelstvo rešuje v svoj delokrog spadajoče stvari v sejah, pri katerih načelnik ali njegov namestnik predseduje, in pri katerih morata razven predsednika biti navzoča vsaj še dva uda načelstva. Sklepa se z večino glasov; pri enakosti glasov odločuje predsednikovo mnenje.

O sejah načelstva se sestavljajo zapisniki, katere podpiše načelnik in še en član.

§ 23. Načelnik vodi načelstvo in izvršuje njega sklepe. Načelnik podpisuje sam pisma, s katerimi se zadrugi ne naklada nikaka zaveza. On se ima prepričati vsaj vsake tri mesece o blagajničnem stanju in mora v slučaju kakega nereda takoj ukreniti, kar se mu zdi potrebno.

§ 24. Če je načelnik začasno zadržan, opravlja njegove posle načelnikov namestnik, in če je tudi poslednji zadržan, tisti ud načelstva, katerega določi načelnik. V slučaju stalnega zadržka, izstopa ali smrti posameznega uda načelstva, morajo se udje načelstva za čas do prihodnjega občnega zbora po sejnem sklepu načelstva dopolniti in skrbeti, da se novi ud načelstva vpiše v zadružni

register. Legitimacija takega začasnega uda načelstva je zadevni volilni zapisnik načelstva.

§ 25. Načelstvo sploh, kakor vsak posamezni ud načelstva, se more odstaviti vsak čas s sklepom občnega zbora, ako je ta predlog bil na dnevnem redu.

§ 26. Opravilnik o združenem poslovanju sestavi načelstvo v sporazumu z nadzorstvom.

§ 27. Načelstvo imenuje združne uradnike in določa njihovo plačo. Legitimacija uradnikov je poseben dekret, katerega izda načelstvo.

Nadzorstvo.

§ 28. Nadzorstvo obstoji iz petih članov, katere izvoli občni zbor za eno leto; izvoliti se sme vsak združnik, če ni član načelstva. Kdor je po § 19. izključen od volitve v načelstvo, tudi ne sme voljen biti v nadzorstvo. Nadzorstvo izvoli iz svoje sredine predsednika in druge poslovne izvoli svoj poslovni red. Sklepa z navadno — absolutno — večino glasov. Da je sklepčno, morajo biti vsi člani vabljeni k seji in se iste vsaj trije udeležiti. Seje sklicuje predsednik ali njegov namestnik. O seji napraviti je zapisnik, katerega podpišejo vsi navzoči. Delokrog nadzorstva je isti, katerega določata §§ 24. in 25. zakona z dne 9. aprila 1873, št. 70. drž. zak. Vrh tega mu posamezni paragrafi teh pravil priznavajo še posebne pravice (§ 26).

Razsodišče.

§ 29. Razsodišče obstoji iz petih udov, katere izvoli občni zbor iz vrste združnikov za 3 leta.

Združniki, ki so izključeni od načelstva in nadzorstva (§§ 19. in 28.), izključeni so tudi od volitve v razsodišče. Izključeni so tudi člani načelstva.

Razsodišče izvoli iz svoje srede predsednika z absolutno večino glasov. Pri enakosti glasov odloči žreb.

Če je predsednik začasno zadržan, namestuje ga od njega določen član razsodišča.

Razsodišče je sklepčno, če so bili vsi člani k seji vabljeni in če se razun predsednika vsaj še dva udeležita seje.

§ 30. V delokrog razsodišča spada neprizivna razsodba vseh sporov, ki nastanejo iz združnega razmerja ali iz združnega poslovanja, bodisi med posameznimi združniki, ali med združniki in zadrugo, oziroma načelstvom.

Vsak združnik se s svojim pristopom k drugi podvrže v vseh pravnih zadevah med njim in zadrugo neprizivni razsodbi združnega razsodišča.

§ 31. Kdor se obrne na razsodišče, mora to storiti s pismeno vlogo, ki jo je vložiti pri predsedniku.

Razsodišče sklepa z absolutno večino glasov. Predsednik se vsikdar vdeležuje glasovanja. V slučaju enakosti glasov, obvelja tisto mnenje, kateremu se je pridružil predsednik.

V zamotanih pravnih slučajih sme razsodišče povabiti k posvetovanju skušenega pravnika s posvetovalnim glasom.

§ 32. Za poslovanje razsodišča sestaviti je poseben poslovnik.

Ta poslovnik sestavi razsodišče samo.

Občni zbor.

§ 33. Redni občni zbor se sklicuje enkrat v letu, in sicer do 15. junija. Izvenredni občni zbor se skliče, če se načelstvu ali nadzorstvu potrebno zdi, ali če to od načelstva zahteva deseti del združnikov v posebni pismeni vlogi z izrečno navedbo predmetov posvetovanja in sklepanja.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je 14 dni preje v ljubljanskih dnevnikih.

§ 34. Predmeti sklepanja občnega zbora so:

1. prememba pravil,
2. razdružba in likvidacija zadruge,
3. potrjenje letnega računa,
4. izvolitev načelstva, nadzorstva in razsodišča,
5. odstavljenje načelstva in nadzorstva,
6. navodila glede snovanja posebnih rezerv (§ 10.).

§ 35. Vsak združnik ima pravico glasovati pri občnem zboru o vseh v § 34. navedenih točkah in ima do 50 deležev za vsak delež po en glas. Združniki, ki se ne vdeležijo osebno občnega zbora, zamorejo biti zastopani po drugih združnikih, na podlagi zakonito napravljenih pismenih pooblastil. A vsak združnik sme le enega drugega združnika zastopati.

§ 36. Občni zbor sklepa veljavno, če je zastopan najmanj deseti del združnikov. Ako bi tega ne bilo, mora se razpisati v treh tednih drugi občni zbor, kateri sme brezpogojno sklepati. Sklepa se z nadpolovično večino glasov; pri enakosti glasov odloči mnenje predsednikovo.

Če se gre za razdružbo zadruge, morata biti zastopani najmanj dve tretjini združnikov in morajo glasovati tri četrtine navzočih za to, da se zadruga razdruži, sicer je sklep neveljaven.

Ako pri prvem občnem zboru nista zastopani dve tretjini združnikov, mora se v treh tednih sklicati drug občni zbor, v katerem se potem veljavno sklepa z večino $\frac{3}{4}$ glasov brez ozira na število udeležnikov.

Glasuje se, kakor določi predsednik.

Sklepe vsakega občnega zbora razglasuje načelstvo z oznanili, v uradu nabitimi.

§ 37. Vsak zadružnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu.

O teh predlogih pa ne more občni zbor precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretres, da se o njih poroča na prihodnjem občnem zboru. O predlogu, da se skliče izvenredni občni zbor, se pa mora v vsakem slučaju takoj sklepati (§ 30. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70).

§ 38. Občnemu zboru predseduje načelnik, ki imenuje zapisnikarja izmed navzočih zadružnikov.

O vsakem občnem zboru sestaviti je zapisnik, katerega podpišejo predsednik, zapisnikar in še dva zadružnika, ki sta pri občnem zboru navzoča bila.

VII. O razdružbi zadruga.

§ 39. Zadruga se razdruži:

- a) vsled sklepa občnega zbora,
- b) kadar se otvori konkurz na zadružni imetek, in
- c) vsled ukaza upravne oblasti.

§ 40. V slučaju likvidacije mora načelstvo izterjati zadružne terjatve, drugo zadružno premoženje spraviti v denar in čisto premoženje, kar ga ostane po pokritju pasiv, izročiti deželnemu odboru, da ga razdeli v gospodarske podpore ali pa porabi za ustanovitev in podporo novega takega zavoda v deželi.

Prehodna določba.

Predlagatelji teh pravil so:

1. Grof Josip Anton Barbo, veleposestnik, c. in kr. komornik in deželni odbornik,
2. dr. Evgen Lampe, profesor bogoslovja in deželni odbornik,
3. dr. Vladislav Pegan, odvetnik in deželni odbornik,
4. Franc Gombač, c. kr. kletarski nadzornik, vsi v Ljubljani.

Legitimujejo jih ta pravila. Njihova naloga je, da skličejo v najkrajšem času po vpisu teh pravil v zadružni register prvi redni občni zbor, ki izvoli prvo zadružno načelstvo.

Ljubljana, dne 2. januarja 1909.

* * *

Na prvem občnem zboru, ki se je vršil dne 22. julija 1909, so bili izvoljeni: načelnikom državni posl. in graščak dr. Janko Hočevnar iz Krškega, njegovim namestnikom pa deželni odbornik grof Barbo.

Dalje so bili izvoljeni gospodje:

Načelstvo:

1. Rohrman Viljem, vodja kranjske kmetijske šole na Grmu,
2. Povše Fran, državni in deželni poslanec — Ljubljana,
3. Mandelj Jos., deželni poslanec — Ljubljana,
4. Uršič Anton, župan, št. Vid pri Vipavi,
5. Vukšinič Davorin, upravitelj komende nem. vit. reda v Metliki,
6. Miklavčič Franc, posestnik — Sv. Križ pri Litiji,
7. Prijatelj Franc, posestnik — Tržišče (Dolenjsko),
8. Kerin Janez, župan in posestnik — Sv. Križ pri Kostanjevici,
9. Ferjančič Rihard, župan in posestnik — Goče pri Vipavi,
10. Zure Josip, župan in posestnik — Kandija pri Novem mestu,
11. grof Margheri Rudolf, dež. poslanec, c. kr. deželne vlade svetnik v pok. — Ostrog,
12. Lackner Andrej, posestnik in hotelir — Črnomelj.

Razsodišče:

1. Mreina Franc, učitelj in posestnik — Vipava,
2. Perhavec B. Mirko, deželni poslanec — Vipava,
3. Skubic Matija, župan in posestnik — Črnomelj,
4. Pfeifer Viljem, posestnik — Krško,
5. Dekleva Leopold, posestnik, Košana-Buje.

Nadzorstvo:

1. Erzar Matija, dekan — Semič,
2. Schweiger Franc, dekan — Leskovec.
3. Matjašič Martin, dež. poslanec — Metlika.
4. dr. Pegan Vladislav, deželni odbornik — Ljubljana,
5. Ravnikar Fr., deželni poslanec in nadučitelj — Trnovo pri Ilir. Bistrici.

Požarna policija in gasilstvo.

Po § 28, točka 10 občinskega reda imajo občine dolžnost, paziti tudi na ogenj, to se pravi, skrbeti za to, da se prepreči nevarnost požara, zlasti pa za potrebna sredstva in priprave, da se v slučaju nesreče ogenj omeji in pogasi. —

Le redka so županstva, ki res skrbijo za to in ki se ravna po določilih deželne postave z dne 15. septembra 1881, dež. zak. št. 14. — natisnjene tudi v I. Pfeiferjevi ročni izdaji zakonov in ukazov za vojvodino Kranjsko. To postavijo morajo

nele imeli, ampak tudi dodobra poznati vsi župani, ki imajo osebno dolžnost, izvrševati požarno-policijski red.

Mi smo o tem v »Občinski Upravi« že ponovno pisali. Pa tudi deželni odbor je moral večkrat, posebno v posameznih slučajih, nastopati strogo proti malomarnim županstvom, ki se niso brigala niti za postavna določila niti za posebne ukaze. — Zadnji čas so prihajale pritožbe zlasti iz postojnskega okraja; to je dalo deželnemu odboru povod, da je razposlal vsem občinam tega okraja sledečo okrožnico, ki pa se tiče sploh vseh županstev. To nam daje povod, da jo priobčimo tudi v »Občinski Upravi.« —

Okrožnica

vsem županstvom v postojnskem političnem okraju.

C. kr. okrajno glavarstvo v Postojni je z dopisom z dne 10. julija t. l. št. 15570, sem naznanilo, da večina županov ne vrši v požarno-policijskem redu predpisanih dolžnostij in ne izvršuje vsaj vsako leto po enkrat predpisanega policijskega ogleda, in kjer se je vršil, večinoma brez prisotnosti izvedenca in zastopnika gasilnega društva, če je kako tako društvo v dotični občini; v nobeni občini se niso izdali in razglasili ukazi, da se morajo dimniki redu ometati. Kljub številnim ukazom c. kr. okrajnega glavarstva se v mnogih seliščih ne opravlja potrebna nočna požarna straža. Mnoge občine nimajo gasilnega orodja ali je pa to zanemarjeno in nerabno.

Z ozirom na premnoge nedostatke v požarno-policijskem poslovanju opozarja deželni odbor županstva na določila požarno-policijskega reda z dne 15. septembra 1881 dež. zak. št. 14, posebno pa na sledeče:

Požarno policijo oskrbuje župan, kateremu v posameznih delih občine po potrebi pomagajo od občinskega odbora določeni požarni komisarji.

Kedar je treba, toda vsaj enkrat na leto, morajo župan ali v to določeni komisarji v prisotnosti enega izvedenca in zastopnika gasilnega društva, kjer obstoji kako tako društvo, pregledati vsa poslopja v občini, preiskati vse glede ognja nevarne nedostatke, paziti pred vsem na to, da so dimniki skrbno ometeni in da se izpolnjujejo predpisi, ki veljajo za hranjenje lahko gorljivih in radi ognja nevarnih stvari (n. pr. petrolej).

O ogledu je sestaviti zapisnik. Župan na licu mesta vse potrebno odredi, da se opaženi nedostatki čimprej odstranijo. O ogledu in takoj izdanih odredbah je v prvi seji poročati občinskemu odboru.

Prepis oglednega zapisnika je najkasneje koncem leta predložiti

pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Župan določuje, kolikokrat na leto se morajo dimniki omesti. Dotični ukaz se mora vsako leto razglasiti.

Občinski odbor mora vsaj z enim dimnikarjem skleniti cenovnik (tarif) za njegovo delo.

V vsakem vsaj 50 hiš obsegajočem nepretrgano stoječem selišču se mora ustanoviti nočna požarna straža; občinski odbor lahko sklene, da se ima tudi v manjših seliščih opravljati nočna požarna straža.

Županstvo mora skrbeti, da je v vsakem selišču potrebno gasilno orodje na razpolago in v dobrem stanu n. pr. brizgalnice, požarne lestve, požarni ključi, vozovi, bednji itd.

V občinah, kjer je kako gasilno društvo, naj županstvo z vso silo dela na to, da se ustanove podporne blagajnice za podporo ponesrečenih gasilcev ozir. njihovih vdov in sirot.

V kazenskih zadevah radi glede ognja nevarnih dejanj in opuščanj se morajo župani natančno ravnati po določenih §§ 45, 46, 47, 48 in 49 požarno-policijskega reda in ne, kakor se čisto dogaja, opuščati kazensko postopanje.

Župani so osebno odgovorni za to, da se točno izpolnjujejo požarno-policijski predpisi, ako ne, se bo postopalo proti njim v smislu § 92 občinskega reda.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, 4. avgusta 1909.

Vestnik »Družbe sv. Rafaela«.

Pozor rojaki!

Ameriška družba »Sv. Rafaela« je poslala slovenski podružnici »Sv. Rafaela« v Ljubljani poziv pod gorenjim naslovom s prošnjo, da se priobči v vseh slovenskih listih in s svarilom, naj se ljudje sedaj ne izseljujejo. V dopisu pravi ameriška Rafaelova družba: »Silno žalostno je gledati, kako sirote na Ellis Islandu zdihujejo in jokajo, ko vidijo, da je vse njih upanje zastonj, da morajo nazaj v domovino, še predno so stopili na ameriška tla.

Dolg so naredili, da so plačali pot — z upom, da si tukaj kaj zaslužijo, a nazaj morajo v revščino. Te postave (ki jih navaja oglas) se izvršujejo do črke natančno. Zatorej prosimo, da nemudoma opozorite rojake na te naredbe, da ne bodo hodili zaman sem.«

Priobčujemo oglas, obenem pa prosimo vse slovenske liste — brez razlike — da ga v interesu dobre stvari priobčijo v prihodnji številki:

Oglas slove:

»Ellis Island (Kastelgarden) v New-Yorku je dobil novega zapovednika, komisarja W. Williama, mesto bivšega Roberta Watchorna. Z novim komisarjem se je pa izdatno izpremenilo tudi poslovanje naselniške oblasti. Novi komisar je izdal naredbe strogo po državnih naselniških zakonih. Rojaki naj pazijo:

1. Vsak izseljenec mora pokazati nadzorniku pred vstopom v Ameriko najmanj 125 kron ali 25 dolarjev in pa plačan mora imeti poleg tega vožni listek prav do svojega cilja.

2. Ako bi ne imel te vsote, mora na Ellis Islandu toliko časa čakati, da dobi to vsoto. Toda, kar je sedaj drugače in strožje: mu sme to vsoto poslati le oče, mati, mož, žena, sin, hči, morda včasih svak, nečak, stric, teta, t. j. taki, ki so že postavno dolžni zanj skrbeti.

V vseh drugih slučajih mora pa vlada določiti, ali se dovoli izseljencu, da sprejme ta denar ali ne. Postava namreč prepoveduje, da se reveži (pauperes) ne smejo pustiti na suho, ker bodo najbrže morali biti za breme javnemu usmiljenju, ali usmiljenju kakega posameznika.

Ako pa izseljenec nima že dovolj denarja, da bi mogel na suho, in torej prosi prijatelja ali znanca, da mu da to vsoto, je že za breme zasebnemu usmiljenju, torej je zoper postavo in ne sme na suho. V takih slučajih sicer izseljeniški misionarji izposlujejo od parobrodskih družb, da jim vrnejo denar, kolikor so plačali za železnico do kraja, kamor so bili namenjeni, da jim poiščejo v mestu gotovo delo. In ako je izseljenec čvrst in krepak, se tem prizivom tudi ugodí.

Vendar resno svarimo rojake, da gotovo vzamejo seboj toliko denarja, da bodo v New-York prinesli vsaj še 125 K, t. j. 25 dolarjev.

Dalje naj se nikar ne zanašajo, da jim bo prijatelj ali sorodnik poslal v New-York potrebno vsoto, ko bodo že tukaj. Ako ne, so že v nevarnosti, da bo dolga pot do New-Yorka zastoj.

Glede slabotnih, nad 45 let starih, pohabljenih in nerazvitih je pa sedaj še strožje. Takim prav resno odsvetujemo, naj nikar ne poizkušajo priti sem, ker je zelo dvomljivo, če bodo sploh pripuščeni. Le žena k možu, mož k ženi, otroci k staršem, ali stariši k otrokom, le v teh slučajih je dovoljen vstop. V drugih slučajih je pa skoro gotovo, da se ne bo dalo dobiti dovoljenja za vstop.

Zatorej, rojaki, bodite premišljeni in oprezní, ako se izselite v sedanjem času. Naselniške postave se sedaj strogo izvršujejo. Ako vam tudi morda kak »Amerikanec« drugače pove, ali ako kdo iz Amerike piše, da ni tako, nikar ne verjemite, da ne boste britko varani. Samo danes je bilo na Ellis Islandu pridržanih nad 2000 izseljencev in jih je bilo poslanih nazaj nad 400. In to gre dan za dnem.

Družba sv. Rafaela izpolnjuje svojo dolžnost in resno svari: »Ne v Ameriko!« Zlasti sedaj ne. Ako pa že mora biti, pa naj vsakdo preje dobro premisli, vse uredi, vzame dovolj denarja seboj in potem šele naj poizkusi.

Najbolje pa naredijo naši rojaki, če se obrnejo na »Družbo sv. Rafaela« v New-Yorku za svet.

Tudi družba sv. Rafaela v Ljubljani daje vsaktera pismena pojasnila. Pripomnimo še, da sta bila prvi teden meseca julija zavrnjena v domovino tudi dva Slovencea.

Družba sv. Rafaela.

Vprašanja in odgovori.

160. Preč. žup. ur. Sv. G. okr. K.

Vprašanje:

Dosedaj je bila navada, da je c. kr. sodišče v . . . brezplačno dopošljalo tiskovine za izkaz mrličev župnim oradom. — Na naznanilo, da so tiskovine pošle, dobim od sodišča odgovor, da sodišče nima tiskovin in da jih uaročajo župni uradi v tiskarnah v Ljubljani. — Ali niso dolžna sodišča preskrbeti tiskovin? — Ali naj cerkev državi tlako dela in povrhu nosi še denarne troške?

Odgovor:

Po informaciji pri tukajšnjem sodišču si morajo nabavljati župni uradi tiskovine sami. — Če so jih sodišča dosedaj pošljala, je bil to samo nekak čin vljudnosti. — Sicer pa kolikrat morajo tlačaniti državnim oblastvom tudi občinski organi!

161. Gospod A. M. v K. G.

Vprašanje:

Za ktere obrti je treba pomočniške skušnje? Kje se mora delati skušnja za zidarskega mojstra?

Odgovor:

Za izvrševanje rokodelskih obrti je treba dokazati usposobljenosti in skušnje za pomočnika, kakor določa § 14. obrtnega zakona. V tem § zahtevano učno (pomočniško) pismo izda se po § 104. tega zakona le takrat, če je vajenec napravil pomočniški izpit (skušnjo). — Način skušnje določa § 104. b). — Za zidarsko obrt, ki je koncisijonirana, pa ne veljajo ta določila, ampak posebni zakon z dne 26. decembra 1893, drž. zak. št. 193. Po tem zakonu mora vsak, kdor hoče postati zidarski mojster, po končani učni dobi biti pomočnik vsaj šest let, med temi vsaj dve leti kot polir ali poslovodja. Nato mora napraviti izkušnjo za zidarskega mojstra pri deželni vladi (namestništvu); šele potem lahko dobi koncesijo. Dokaz usposobljenosti za razne druge koncesije je določen v posebnih naredbah.

162. Županstvo občine št. R. na D.

Vprašanje:

Županstvo je prejelo od okrajnega glavarstva v K. ukaz, da mora izterjati od 12 strank zavarovalnino za »k. k. priv. wechsels. Brandschaden-Versicherungs-Anstalt in Graz«. — Županstvo se temu nalogu ni hotelo odzvati, ker so take terjatve popolnoma privatna zadeva in županstvo takih poslov ne more brezplačno izvrševati. Glavarstvo pa se je nato sklicevalo na § 147 zavarov. statuta, po katerem ima zavarovalnica pravico do politične eksekucije s pripombo, da bi to strankam več stroškov prizade-

Odgovor:

Po našem mnenju občina ni primorana izvrševati takih eksekucij in to zahtevo okrajnega glavarstva prav lahko odkloni, kar priznava tudi glavarstvo samo. — Le okolnost, da bi imele stranke večje troške, pride sicer v poštev; to bi bil edini moment za županstvo, če bi hotelo prostovoljno izvrševati izterjatev, siliti se pa k temu ne more. Drugače so pa stranke same krive, če imajo večje troške. Čemu pa ne plačujejo redno?

Ne uvidimo pa, zakaj bi moral izterjavati uradnik okrajnega glavarstva in provzročati večje troške. — Saj zato zadostuje okrajni sluga.

valo. Glavarstvo pravi med drugim, da bi moralo poslati na troške strank posebnega uradnika 1. k rubeži, 2. k morebitni prodaji. — Ker pa zavar. statuti niso za občino zakon, a bi imela občina vrh tega še izdatke, prosimo pojasnila, če smo dolžni izvrševati te vrste eksekucije?

163. Županstvo občine G. v S. L. G.

Vprašanje:

Imamo majhno parcelo v obsegu kakih par m², ki je občinska last. Od te parcele nima občina nikakega dobička. Parcelo bi rad kupil nek posestnik za stavbo novega poslopja ter bi jo drago plačal. — Ali morajo biti pri občinski seji, ktera bi se sklicala ravno zaradi prodaje te parcele, navzoči vsi odborniki? — Morajo dovoliti prodajo te parcele vsi odborniki enoglasno? — Zadostuje li nadpolovična večina?

Odgovor:

Občinski red za Štajersko določa le, da odbor ne more sklepati, če niso bili vsi člani odbora pravilno sklicani in če ni navzočih vsaj dve tretjini izmed njih. — Izjema je le v tem slučaju, če so sklicani v drugo za sklepanje v isti zadevi. — Daje določa obč. red: Da je sklep veljaven, je treba absolutne večine glasov navzočih odbornikov. — Na podlagi tega zadostuje za sklep o prodaji nadpolovična večina, če je navzočih dve tretjini občinskih odbornikov. Sklep občinskega odbora mora odobriti seveda okrajni zastop.

164. Županstvo občine D.

Vprašanje:

Županstvo je dosedaj vedno zahtevalo in tudi dobilo od župnih uradov krstne, poročne, mrtvaške in enake liste v zadevi domovinstva kolkov in pristojbine proste. Sedaj pa je tukajšnji župni urad tako vlog zavrnil s sledečim dopisom: »Št. . . Čislnemu županstvu v D. . . na znanje, da z ozirom na odlok in razglas fin. ministra 17./4. 1901 št. 11.233 oziroma ministra za notranje dd. 2./5. 1901 št. 14.315 je izvadek iz matrik v dosego domovinske pravice poleg drž. postave 5./12. 1896 drž. zak. list št. 222 samo kolka prost, ne pa pristojbine, naj se torej blagovoli vsakokrat dostaviti 1 K za pristojbino.«

Ali je mnenje župnikovo pravo? — Ali ni pomočka prisiliti župni urad, da izdaje še nadalje take dokumente pristojbine proste, kakor to določa o prošnjah navedeni zakon? Če so proste prošnje, naravno bi morale biti tudi priloge.

Odgovor:

V prvi vrsti navedemo citirani odlok finančnega ministerstva št. 11.233: Vsi za uveljavljenje pravice do vsprejema v domovinsko zvezo kake občine v smislu zakona z dne 5. decembra 1896, drž. zak. št. 222 potrebni pripomočki, kot: spričevala, potrdila o rojstvu, krstu in poroki, domovinski listi in drugo so oziraje se na določila točke 5 predopazk k tarifu pristojskega zakona z dne

9 februarja 1850, drž. zak. št. 50, po katerem se mora navesti na prostoru, kjer je običajno nalepljen kolek, namen listine in oseba, ktera jo rabi v tisto svrhu, pogojno kolka prosti. — (Pogojno = če se rabijo le v ta namen, namreč v dosego domovinstva. — Op. pis.)

Ta odlok navaja res le kolkovno prostost, ne pa tudi pristojbine. Pač pa pravi omenjena točka 5 predopazk k tarifu prist. zakona: »Če se po določitih tega tarifa kaka pravna listina, ali kako spričevalo, ali kaka uradna rešitev v nek določen namen lahko izgotovi pristojbine prosto, navesti se mora na prostoru...« i. t. d. (kakor v citiranem odloku fin. ministerstva).

Iz tega bi sledilo, da je mogoče in zakonito utemeljeno tudi oproščenje pristojbine, zlasti ker navaja tarifna postavka 117 prist. zak. pod točko d) pristojsko oproščenje (pogojno) tudi glede spričeval o prebivanju in stanovališču v dosego potne listine ali pa domovinskega lista. — Kake takse pa župni urad v tem slučaju ne more pobirati. — Najboljše bi bilo, da se obrnete glede prednavedenega slučaja na finančno ravnateljstvo. — Sporočite nam potem rešitev.

165. Vč. gospod I. K. pri St. M. nad L.

Vprašanje:

Neka postava je baje, ki pravi, da mora biti od sedeža c. kr. sodišča do vsake farne cerkve vozna cesta. Kje bi bila ta postava, oziroma kateri § bi se dal tako tolmačiti?

Odgovor:

Take postave, kakor jo mislite v tem vprašanju, ni v nobenem zakonu. — Dolžnost občine je skrbeti za občila, — občinske ceste. pota i. t. d., med katere bi brez dvoma spadala tudi dotična pot oziroma vozna cesta do farne cerkve.

Sprožite to vprašanje pri županstvu, da sklepa glede morebitne naprave občinski odbor.

166. Trž. — obč. urad Lj. (Št.)

Vprašanje:

Ali bi smel kovač z obrtnim listom naročiti iz tovarne žagine kline za žago na vodo, potrebno popraviti in jih potem prodajati?

Odgovor:

V posameznih slučajih pač, če naroča take predmete po posebnem naročilu strank kot njihov posredovalec, ker sme vsakdo naročiti razne prosti trgovini prepuščene predmete naravnost iz tovarne. — Ne sme pa tega delati tako, da bi imel stvari v stalni zalogi in jih prodajal kot trgovec, če nima zato posebne koncesije.

167. Trž. — obč. urad Lj. (Št.)

Vprašanje:

Ali in na kak način bi mogel dobiti zidarski polir obrtni list (ne koncesije), če je že skoro 20 let kot tak vposlen?

Odgovor:

Ne vemo, za katero obrt mislite, da bi dobil dotični polir obrtni list. Če se gre za zidarsko obrt, Vas opozarjamo na vprašanje in odgovor pod št. 161 v »Občinski Upravi« št. 15 z dne 10. velikega srpana 1909. (Dan. štev.)

Zidarska obrt je koncesijonirana obrt, glede ktere so merodajna določila zakona z dne 26. decembra 1893, drž. zak. št. 193. — Če hoče torej dotični polir izvrševati to obrt, mora v smislu tega zakona napraviti izpit pri namestništvu v Gradcu.